

Giovanni Cucci, Hans Zollner, *Kościół a pedofilia*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011, ss. 134.

Problem pedofilii towarzyszy opinii publicznej od wielu lat. Zjawisko to dotknęło także wspólnotę Kościoła katolickiego, w którym odnotowano przypadki wykorzystania na tle seksualnym dzieci i młodzieży przez duchownych i osoby zakonne. Fakty te zrodziły potrzebę dokonania w Kościele szerokiej, tj. interdyscyplinarnej, rzeczowej dyskusji nad zagadnieniem pedofilii wśród

katolickiego duchowieństwa, także w odniesieniu do ustalenia przyczyn zaistniałego kryzysu, możliwości zapobiegania pedofilii oraz sposobu właściwego wychowania przyszłych pokoleń kapłanów i zakonników.

Próbę przyjrzenia się tym zagadnieniom podjęli w swojej publikacji *Kościół a pedofilia* dwaj jezuici: Włoch — o. Giovanni Cucci, psycholog, wykładowca Uniwersytetu Katolickiego w Mediolanie, oraz Niemiec — o. Hans Zollner, psychoterapeuta, wicerekтор i kierownik Instytutu Psychologii Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. Książka w przekładzie z języka włoskiego, którego dokonał Grzegorz Rawski, została wydana w 2011 roku przez Krakowskie Wydawnictwo WAM i jest 24. pozycją cenionej serii „Psychologia i Formacja”.

Recenzowana publikacja posiada przejrzystą strukturę i składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów, bibliografii oraz suplementu. Wprowadzenie prezentuje zamierzony przez autorów cel książki: dokonać wieloaspektowej i rzetelnej refleksji oraz interpretacji problemu pedofilii (zob. s. 7, 8, 11). Analiza tego zagadnienia dokonana na płaszczyźnie psychologii, kultury oraz formacji ma ukazać czytelnikowi złożoność i niejednoznaczność omawianego zjawiska. Autorzy dążą do tego, aby owocem poprowadzonej przez nich refleksji, były jasne kryteria zdrowej osobowości kandydata do życia zakonnego czy kapłaństwa, które mogą być stosowane w procesie rozeznania powołaniowego (zob. s. 15–16).

Rozdział pierwszy prezentuje *Podejście psychologiczne do problemu pedofilii*. Ważna lektura tej części książki pozwala czytelnikowi poznać definicję pedofilii, następnie profil osobowościowy pedofila oraz — ważne z punktu widzenia diagnozowania ewentualnych problemów w dziedzinie ludzkiej seksualności — znaki, które mogą świadczyć o braku integracji różnych aspektów osobowości kandydata do życia zakonnego czy kapłańskiego. Do tych „czerwonych flag” (s. 30), stanowiących sygnał ostrzegawczy dla prowadzących rozeznanie powołaniowe, autorzy zaliczają: niepewność w orientacji seksualnej, zainteresowania i zachowania typu infantylnego, niedostatek relacji z rówieśnikami, jednostronny rozwój w sferze seksualnej, obecność przemocy i złych doświadczeń seksualnych oraz introwertyzm, pasywność i tendencje do konformizmu (zob. s. 30–35). Rozdział ten mówi także o możliwej do zastosowania na płaszczyźnie eklezjalnej prewencji, w postaci: dokładnej oceny (screening) kandydatów, przekazywania rodzicom, wychowawcom i młodzieży wiedzy na temat dewiacji seksualnych, unikania przebywania sam na sam z dziećmi, uczenia odpowiedzialnych za wychowanie młodego pokolenia równowagi między dystansem a bliskością oraz wzmocnienia pozycji dziecka w relacjach z dorosłymi (zob. s. 36–39).

Kolejny rozdział noszący tytuł *Przeciwstawienie się kulturze pedofilii* jest próbą wskazania na niebezpieczeństwo manipulacji na różnych płaszczyznach tym, co odnosi się do zjawiska pedofilii. Autorzy poruszają, dla przykładu, kwestię „zmatowanych poglądów” naukowców w dziedzinie ustalenia pojęcia pedofilii czy też proces tworzenia kultury pedofilskiej na drodze liberalizacji zachowań perwersyjnych, promocji pornografii oraz teorii gender, tworzenia partii politycznych o jawnych poglądach pedofilskich, jak miało to miejsce w 2006 r. w Holandii. W tej części publikacji jej autorzy odnieśli się także do rzekomych opóźnionych reakcji Benedykta XVI na przypadki księży dopuszczających się czynów pedofilskich czy też do chęci wyciszenia przez Watykan afer seksualnych poprzez stosowanie w trakcie trwania czynności procesowych „sekretu papieskiego”. Ojcowie Cucci i Zollner wyjaśniają, że miał on chronić dobre imię wszystkich uczestniczących w postępowaniu kościelnym aż do wykazania winy, nie zaś wyciszenie zaistniałych problemów (zob. s. 43–60).

Trzeci, najobszerniejszy rozdział, podejmuje kwestię *Potrzeby formacji zintegrowanej*. Formacja zintegrowana obejmuje całość kandydata do kapłaństwa czy życia zakonnego i realizuje się na płaszczyźnie ludzkiej, kulturowej, duchowej oraz duszpasterskiej, a jej celem jest dojrzałość. Ta zaś przejawia się w wolności wewnętrznej kandydata, zdolności do otwarcia się na rzeczywistość oraz na relacje, a także w pragnieniu wzrostu, coraz bardziej wnikliwego poznawania siebie z punktu widzenia intelektualnego, duchowego, społecznego i afektywnego. Cenne wydają się być zawarte w tym rozdziale szczegółowe wskazania odnośnie do przyjęcia do seminarium lub rozpoczęcia formacji

zakonnej wraz z zaprezentowanymi obszarami, które wymagają oceny w rozeznaniu powołaniowym (zob. s. 61–87).

Udział formatora w formacji do kapłaństwa i życia zakonnego jest zagadnieniem podjętym w ostatnim — czwartym rozdziale. Rolą wychowawcy kleryków czy przyszłych zakonników jest słuchać i poznawać ich problemy pojawiające się na płaszczyźnie afektywnoseksualnej, pomagać w podejmowaniu konkretnych decyzji, a nie tylko podnosić na duchu. W tej delikatnej posłudze formator — zdaniem autorów książki — musi zachować dystans i wolność wewnętrzną, nie powinien nikogo faworyzować czy przywiązywać uczuciowo do siebie ani też narzucać własnych poglądów.

Zagadnieniem, któremu poświęcono nieco więcej uwagi, jest miejsce psychologa i psychologii w procesie formacji. Dla lepszego rozumienia tej ważnej kwestii autorzy dokonali wnikliwej analizy dokumentu watykańskiej Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego z 30 października 2008 r., który nosi tytuł: *Zasady korzystania z dorobku psychologii w procesie przyjmowania kandydatów i ich formacji do kapłaństwa*, zwracając szczególną uwagę na potrzebę dostrzeżenia w formacji wartości psychologii i ścisłej relacji tej dziedziny nauki z moralnością oraz duchowością.

Dla zainteresowanych podejmowaną przez publikację tematyką ojcowie Cucci i Zollner zamieścili obszerną, bo liczącą przeszło sto pozycji, bibliografię. Obejmuje ona artykuły i książki zagraniczne dotyczące zagadnień psychologicznych, psychiatrycznych, prawnych, formacyjnych, pedagogicznych i teologicznych poruszanych w kontekście pedofilii, wychowania do dojrzałej miłości i celibatu.

Suplement zawiera ważny głos obecnego papieża Benedykta XVI w kwestii pedofilii wśród duchowieństwa. Tematykę tę poruszył w wydanym w 2010 roku *Liście pasterskim do katolików w Irlandii*, których boleśnie dotknął problem wykorzystywania seksualnego nieletnich przez księży i zakonników. W książce czytelnik odnajdzie pełną polskojęzyczną wersję tego listu.

Atutami recenzowanej publikacji są: rzetelność i obiektywizm autorów — bazowanie na artykułach, tekstach i rezultatach badań, przystępny — bo daleki od hiperpsychologizacji — język i styl przekazywanych treści, a także praktyczność, która sprawia, że zawarte w tej książce wnioski oraz wskazówki mogą być cenną pomocą zarówno dla formujących, jak i samych formowanych.

Z powyższego wynika postulat, aby po lekturę dzieła o. Cucci i o. Zollnera *Kościół a pedofilia* sięgnęli — przede wszystkim — odpowiedzialni za formację seminaryjną oraz zakonną: rektorzy seminariów duchownych, wykładowcy, wychowawcy nowicjatów, spowiednicy, kierownicy i ojcowie duchowi. Może być ona dla nich pomocą we właściwym zrozumieniu złożoności zjawiska pedofilii, które nie jest jednoznaczne, oraz uświadomić im konieczność interdyscyplinarnego przygotowania do towarzyszenia kandydatom do kapłaństwa czy życia konsekrowanego i oceny ich zdatości do realizowania takiego powołania. Warto polecić także tę książkę każdemu, kto decyduje się na podjęcie drogi życia zakonne-kapłańskiego po to, aby mógł jeszcze lepiej poznać siebie i dążyć do pełnej integracji własnej osobowości.

Ks. Piotr Szlufik SDB